

KRID: 213396918

Telefon: (06-1) 472-8865

Ügyszám: VJ/46/2024.

Iktatószám: VJ/46-21/2024.

Betekinthető!

A Gazdasági Versenyhivatal eljáró versenytanácsa a Melléthei-Barna Ügyvédi Iroda (1122 Budapest, Városmajor u. 46/A fszt. 2., cégkapus elérhetősége: 18201361) által képviselt **Biokontroll Hungária Ellenőrző és Tanúsító Nonprofit Kft.** (1112 Budapest, Oroszveg lejtő 16.) és a szintén a Melléthei-Barna Ügyvédi Iroda által képviselt **Magyar Biokultúra Szövetség** (1132 Budapest, Visegrádi utca 53. III. em. 1.) eljárás alá vont vállalkozásokkal szemben az üzletfelek megtévesztése tilalmának és üzletfél választási szabadságát indokolatlanul korlátozó üzleti gyakorlat alkalmazása tilalmának feltételezett megsértése miatt miatt lefolytatott VJ/47/2022. számú versenyfelügyeleti eljárásban hozott határozatban elrendelt kötelezettség teljesítésének ellenőrzése céljából indult VJ/46/2024. számú utóvizsgálati eljárásban – tárgyalást követően – meghozta az alábbi

h a t á r o z a t o t .

Az eljáró versenytanács megállapítja, hogy a Biokontroll Hungária Ellenőrző és Tanúsító Nonprofit Kft. és Magyar Biokultúra Szövetség nem tettek eleget határidőben a VJ/47-100/2022. számú határozatban előírt, a megfelelési programjuk működésére vonatkozó igazolási kötelezettségüknek.

A fenti mulasztás miatt az eljáró versenytanács a Biokontroll Hungária Ellenőrző és Tanúsító Nonprofit Kft.-t 250.000,- Ft, azaz kétszázötvenezer forint versenyfelügyeleti bírság megfizetésére, míg a Magyar Biokultúra Szövetséget 50.000,- Ft, azaz ötvenezer forint versenyfelügyeleti bírság megfizetésére kötelezi, amely összeget a kötelezett a Magyar Államkincstár 10032000-01037557-00000000 számú versenyfelügyeleti bírságszámlája javára köteles befizetni a közléstől számított 30 napon belül. Befizetéskor a közlemény rovatban feltüntetendő az eljárás alá vont neve, a versenyfelügyeleti eljárás száma, a befizetés jogcíme (versenyfelügyeleti bírság). Ha a kötelezett pénzfizetési kötelezettségének határidőben nem tesz eleget, akkor az adózás rendjéről szóló törvény szerinti késedelmi pótlékkal azonos módon számított mértékű késedelmi pótlékot fizet. A bírság (és az esetleges késedelmi pótlék) meg nem fizetése esetén a Gazdasági Versenyhivatal megindítja a határozat végrehajtását.

A határozat ellen az átvételtől számított 30 napon belül közigazgatási per indítható. A keresetlevelet a Gazdasági Versenyhivatalnál kell benyújtani elektronikusan a magyarorszag.hu oldalon elérhető *Ürlap a Gazdasági Versenyhivatal döntése elleni keresetlevél beterjesztéséhez* dokumentum¹ használatával. A Gazdasági Versenyhivatal a keresetet az ügy irataival együtt továbbítja a közigazgatási perre hatáskörrel és illetékességgel rendelkező Fővárosi Törvényszéknek. A törvényszék eljárásában a jogi képviselő kötelező.

¹ https://magyarorszag.hu/szuf_ugyleiras?id=5a0fdf08-97b7-4015-874b-3643b45d7ebd

INDOKOLÁS

I.

A vizsgálat tárgya

- 1) A Gazdasági Versenyhivatal (a továbbiakban: GVH) eljáró versenytanácsa a 2024. június 10-én kelt, VJ/47-100/2022. számú határozatában (a továbbiakban: határozat) megjelölt jogsértések elkövetése miatt figyelmeztetésben részesítette a Biokontroll Hungária Ellenőrző és Tanúsító Nonprofit Kft. (a továbbiakban: Biokontroll) és a Magyar Biokultúra Szövetség (a továbbiakban: Szövetség) eljárás alá vont vállalkozásokat (a továbbiakban együttesen: eljárás alá vont vállalkozások), és emellett kötelezettség teljesítését is előírta számukra.
- 2) A határozatban az eljáró versenytanács arra kötelezte az eljárás alá vont vállalkozásokat, hogy a határozat kézhezvételétől számított 120 napon belül (hitelesen, részletesen dokumentálva) igazolják a megfelelési programjuk működését, a megvalósítását, illetve megkezdését.
- 3) A határozatot az eljárás alá vontak közös jogi képviselője 2024. június 13-án vette át.
- 4) A későbbiekben kifejtett² határidő számításnak megfelelően az eljárás alá vont vállalkozásoknak 2024. október 28. napján járt le az igazolásra előírt határidejük.
- 5) Tekintettel arra, hogy ezen határidőig az eljárás alá vontak nem tettek eleget az igazolási kötelezettségüknek, a GVH vizsgálója 2024. október 30-án kelt VJ/47-105/2022. számú végzésében (a továbbiakban: végrehajtási végzés) a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 84/B. § (1) bekezdése alapján a végrehajtás elrendeléséről és egyidejűleg az eljárás alá vontakra és azok törvényes képviselőire is vonatkozóan napi összegben megállapított, a végrehajtási végzés átvételétől számított végrehajtási bírság kiszabásáról rendelkezett.
- 6) A Biokontroll ügyvezetője 2024. november 4-én vette át³ a végrehajtási végzést, az eljárás alá vontak közös jogi képviselője pedig ugyanezen napon nyújtotta be az eljárás alá vontak közös igazolási beadványát⁴.
- 7) A GVH vizsgálója 2024. november 8. napján a VJ/47-107/2022. számon iktatott végzésével a végrehajtás megszüntetéséről döntött, mivel „*a Kötelezettek a Határozatban foglalt, igazolás benyújtására vonatkozó kötelezettségüknek 2024. november 4. napján eleget tettek, a velük szemben elrendelt végrehajtási eljárás okafogyottá vált, ezért a végrehajtási eljárás megszüntetésének van helye az [az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.)] 47. § (1) bekezdésének c) pontja alapján*”.
- 8) Ezt követően a GVH 2024. december 4-én rendelkezett az utóvizsgálat elrendeléséről, mivel a rendelkezésre álló adatok alapján nem volt megállapítható, hogy az eljárás alá vontak teljesítették a kötelezettségként előírtakat.⁵

II.

Az eljárás alá vontak

II.1. Biokontroll

- 9) A Biokontroll egyedüli tulajdonosa a Szövetség, így a Tpv. 15. § (2) bekezdése alapján egy vállalkozáscsoportba tartoznak. A Biokontroll 1996-ban alakult tanúsító szervezetként, hogy ellenőrizze a magyarországi ökológiai élelmiszer-gazdasági szektor szereplőinek munkáját. Ennek keretében ellenőrzi, hogy az adott gazdasági szereplő megfelel-e valamennyi vonatkozó jogszabályi előírásnak, amennyiben eltérést tapasztal, úgy azt rögzíti, illetőleg megfelelés esetén egyedi azonosítóval ellátott tanúsítványt állít ki.⁶ A Biokontroll tagja a Szövetségnek.

² Lásd jelen határozat 86) pontját.

³ A közös jogi képviselő 2024. november 6-án vette át a végrehajtási végzést, míg a Szövetség képviselőjétől „nem kereste” jelzéssel érkezett vissza a tértivevény, amely alapján a végrehajtási végzés vele szemben a második kézbesítési kísérletet, 2024. november 11-ét követő ötödik munkanapon, 2024. november 18-án vált kézbesítetté.

⁴ VJ/47-106/2022.

⁵ VJ/46/2024.

⁶ VJ/47-8/2022. 10. pont

II.2.Szövetség

- 10) A Szövetség célja és tevékenysége az alapszabálya által meghatározottak szerint az ökológiai gazdálkodás minél szélesebb körű elterjesztése, az ökogazdák érdekeinek védelme és az ökotermékek fogyasztása jótékony élettani hatásainak megismertetése a fogyasztókkal.⁷⁸

III. Tényállás

III.1. Az utóvizsgálati eljárást megelőző tényállás

III.1.1. VJ/47-84/2022. számú irat⁹

11. A Biokontroll tájékoztatta a GVH-t, hogy a folyamatban lévő versenyfelügyeleti eljárás kimenetelétől függetlenül versenyjogi megfelelőségi programot vezet be, amelynek célja, hogy a jövőben az országos, új elemet tartalmazó kereskedelmi kommunikációi megfelelő jogi kontrollt követően jussanak el az üzletfelekhez és potenciális üzletfelekhez. A Biokontroll vállalta, hogy a megfelelőségi program részleteit legkésőbb 2024. március 15. napjáig kidolgozza és a GVH-val történő egyeztetést követően azt alkalmazza.

III.1.2. VJ/47-85/2022. számú irat¹⁰

12. A Szövetség előadta, hogy a Biokontroll által bevezetésre kerülő megfelelőségi programban részt vesz, így tisztviselői a megfelelőségi program keretein belül versenyjogi oktatásban fognak részt venni, valamint a megfelelőségi program rendelkezéseit magára nézve kötelezőnek fogja elismerni. Ennek megfelelően a Szövetség honlapján és esetleges más kommunikációs csatornákon kizárólag a Biokontroll által bevezetésre kerülő megfelelőségi program alapján elfogadott kommunikációt teszi közzé.

III.1.3. VJ/47-92/2022. számú irat¹¹

13. A Biokontroll a 2024. március 18-án érkezett adatszolgáltatásának 7. pontjában előadta, hogy „megfelelési programot vezetett be”, melyet 3. számú mellékletként csatolt, valamint csatolta hozzá a bevezetésre vonatkozó ügyvezetői utasítást is 4. számú mellékletként.

III.1.4. VJ/47-100/2022. számú határozat (2024. június 10.)

14. A GVH eljáró versenytanácsa határozatában megállapította, hogy az eljárás alá vontak a Tpv. 8. § (2) bekezdés a) pontjában foglalt tényállás megvalósításával megsértették a Tpv. 8. § (1) bekezdésében előírt tilalmat, míg a Biokontroll megsértette a Tpv. 9. §-át is. Az eljáró versenytanács a fenti jogsértések miatt a Tpv. 76. § (1) bekezdés l) pontja alapján figyelmeztetést alkalmazott az eljárás alá vontakkal szemben, továbbá a jogsértés megállapításán túlmenően arra kötelezte az eljárás alá vontakat, hogy a határozat kézhezvételétől számított 120 napon belül (hitelesen, részletesen dokumentálva) igazolják a megfelelési programjuk működését, a fentiek megvalósítását, illetve megkezdését.
15. A határozat az alábbi releváns megállapításokat tette:

„237) (...) Tekintettel azonban arra, hogy az eljárás alá vontak már kialakították a megfelelési programjukat, illetve a Szövetség akként nyilatkozott, hogy „a Biokontroll által bevezetésre kerülő megfelelőségi programban részt vesz, így tisztviselői a megfelelőségi program keretein belül versenyjogi oktatásban fognak részt venni, valamint megfelelőség program rendelkezéseit magára nézve kötelezőnek fogja elismerni.”¹² külön nem írja elő ennek kialakítását, hiszen az már megvalósult és folyamatban van.

⁷ VJ/194/2005/24. 2. pont

⁸ VJ/47-25/2022.

⁹ 2024. január 15-én érkezett irat.

¹⁰ 2024. január 15-én érkezett irat.

¹¹ 2024. március 18-án érkezett irat.

¹² VJ/47-85/2022.

239) A figyelmeztetés alkalmazása megjelölt határidőben (120 nap) való igazolásának az előírását is jelenti, annak kereteit az eljáró versenytanács a jelen határozat rendelkező részében foglaltak szerint határozta meg és írta elő a Tpv. 76. §-ának (1) bekezdés l) pontja alapján.

242) Az eljáró versenytanács nyomatékosan felhívja a figyelmet, hogy amennyiben a figyelmeztetésben részesített vállalkozások (határidőben) **nem hajtják végre, illetve nem folytatják a már bevezetett megfelelési programot vagy nem igazolják** azt, akkor a Gazdasági Versenyhivatal a rendelkezésére álló információk alapján utóvizsgálatot indíthat vagy elrendelheti a program végrehajtását.

243) Amennyiben nem állapítható meg, hogy az előírt kötelezettség teljesült, akkor utóvizsgálat indítható a Tpv. 77. § (1) bekezdésének d) pontja alapján, mely szerint a Gazdasági Versenyhivatal utóvizsgálat keretében hivatalból ellenőrzi az eljáró versenytanács végrehajtható határozatában előírt, meghatározott cselekmény elvégzésére, meghatározott magatartás tanúsítására vagy attól való tartózkodásra vonatkozó kötelezettség teljesítését, ha az a rendelkezésre álló adatokból nem állapítható meg.”

16. Az eljáró versenytanács a határozat VIII.1. fejezetében¹³ külön figyelmeztette az eljárás alá vontakat a megfelelési kötelezettség elmulasztása esetén felmerülő jogkövetkezményekre. Ennek keretében a határozat 284) pontja az alábbiakat tartalmazta:

„Amennyiben megállapítható, hogy az előírt kötelezettség nem teljesült (ideértve annak határidőben való igazolását is), akkor a végrehajtás elrendelése az indokolt: a Tpv. 84/B. § (1) és (2) bekezdése szerint a vizsgáló az eljáró versenytanács döntésében előírt meghatározott cselekmény elvégzésére, meghatározott magatartás tanúsítására vagy attól való tartózkodásra vonatkozó kötelezettség (a továbbiakban együtt: meghatározott cselekmény) végrehajtásának elrendelésével egyidejűleg – ha a meghatározott cselekmény teljesítése más végrehajtási módon keresztül hatékonyan nem biztosítható – végrehajtási bírságot szab ki, továbbá a végrehajtási bírság a vállalkozással és a vállalkozás törvényes képviselőjével szemben egyidejűleg is kiszabható.”

III.1.5. VJ/47-105/2022. számú, végrehajtást elrendelő végzést

17. Tekintettel arra, hogy az eljárás alá vontak igazolási kötelezettségüknek határidőre nem tettek eleget így a GVH 2025. október 30-án a fent¹⁴ bemutatottaknak megfelelően végrehajtást rendelt el velük szemben.

III.1.6. VJ/47-106/2022. számú irat¹⁵

18. Az eljárás alá vontak kifejtették, hogy véleményük szerint már a teljesítésre nyitva álló határidőben eleget tettek a kötelezésben foglaltaknak. Ennek igazolásául csatolták a már 2024. március 18-án VJ/47-92/2022. szám alatt is megküldött versenyjogi szabályzatot és a vezető tisztségviselői utasítást, **valamint eddig még a GVH részére be nem nyújtott igazolásokat**, azaz a megfelelési programhoz kapcsolódó oktatásra vonatkozó meghívót, a jelenléti ívet és azon e-mail váltásokat, melyekből az olvasható ki, hogy a Biokontroll az intranetes felületeire is feltöltötte a szükséges anyagokat, de a Szövetség vonatkozásában nem került semmi sem csatolásra.

III.1.7. VJ/47-107/2022. számú, a végrehajtást megszüntető végzés

19. **A GVH az eljárás alá vontak közös jogi képviselője által benyújtott igazolások alapján a végrehajtási eljárást megszüntette és döntése indokolásaképpen az alábbiakat rögzítette:**

12. Tekintettel arra, hogy a Kötelezettek a Határozatban foglalt, igazolás benyújtására vonatkozó kötelezettségüknek 2024. november 4. napján eleget tettek, a velük szemben elrendelt végrehajtási eljárás okafogyottá vált, ezért a végrehajtási eljárás megszüntetésének van helye az Ákr. 47. § (1) bekezdésének c) pontja alapján.

¹³ „VIII.1. Megfelelési kötelezettség elmulasztása esetén felmerülő eljárási lehetőségek, a végrehajtásra való figyelmeztetés”

¹⁴ Lásd jelen határozat 5. pontját

¹⁵ 2024. november 4-én érkezett irat.

13. Tekintettel továbbá arra, hogy az igazolás benyújtására irányuló kötelezettség a Végzés átvételének napján teljesült, a Végzés átvételétől a meghatározott cselekmény teljesítéséig terjedő időszakra vonatkozóan végrehajtási bírság a Kötelezettek és a törvényes képviselőik oldalán nem keletkezett.

III.2. Az utóvizsgálat során benyújtott, a kötelezettség teljesítésére vonatkozó információk

III.2.1. VJ/46-2/2024. számú irat

20. A Biokontroll ismételten csatolta a megfelelési programot, az annak bevezetésére vonatkozó munkáltatói utasítást, a megfelelési programhoz kapcsolódó oktatásra szóló meghívót, valamint azon e-mail üzeneteket, amelyekből látható, hogy a Biokontroll az intranetes belső felületeire is feltöltötte a szükséges anyagokat.
21. A Biokontroll előadta, hogy az ügyvezetője már 2024. március 12. napján utasítást adott a megfelelési program bevezetésére, 2024. május 14. napján kiküldésre került a 2024. május 23-24. napjára vonatkozó oktatás meghívója és programja, mely tartalmazta a versenyjogi megfelelési ismertetést is, 2024. június 4. napján pedig a Biokontroll intranetes felületére is feltöltésre került a megfelelési program.
22. A 2024. május 23-24. napjára vonatkozó oktatáson részt vettek a Biokontroll munkavállalói. A vonatkozó jelenléti ívet csatolta.
23. A Biokontroll csatolta a Szövetség munkavállalói, valamint vezető tisztségviselője által aláírt feljegyzést, mely szerint számukra megfelelően ismertették a Biokontroll versenyjogi megfelelési programját, megismerték és áttanulmányozták azt, annak rendelkezéseit magukra nézve kötelezőnek fogadták el. A Szövetségnek két munkavállalója és egy vezető tisztségviselője van.
24. A Biokontroll csatolta azt az e-mail üzenetet, amelyben a Biokontroll munkavállalói automatikus rendszerértesítést kaptak arról, hogy az intranetre új tartalom került feltöltésre, hangsúlyozva, hogy azok áttanulmányozása kötelező. Csatolta továbbá a Biokontroll intranetes felületének (a továbbiakban: Tudástár) rendszerüzenetét, mely szintén jelzi, hogy új tartalmak kerültek feltöltésre az intranetre. Csatolta a Tudástárról készített képernyőmentést, amely alapján látható, hogy a versenyjogi megfelelési program és a kapcsolódó ügyvezetői utasítás megtalálható a Biokontroll intranetes felületén.
25. A Biokontroll előadta, hogy a csatolt dokumentumokból látható, hogy a munkavállalói több alkalommal is kaptak arra vonatkozó tájékoztatást, hogy a versenyjogi megfelelési program és a kapcsolódó ügyvezetői utasítás a Biokontroll intranetes felületén elérhetőek.

III.2.2. VJ/46-14/2024. számú irat

26. Az eljáró versenytanács adatkérésre¹⁶ a Biokontroll és a Szövetség előadta, hogy a Határozat meghozatalát megelőzően elfogadta és kihirdette a versenyjogi megfelelőségi programot, amelyet valamennyi munkavállalója és tisztségviselője számára elérhetővé tett, illetve kötelezte valamennyi munkavállalóját arra, hogy kifejezett versenyjogi oktatásban részesüljön. A megfelelőségi program részeként a Biokontroll megbízást adott továbbá a Melléthei-Barna Ügyvédi Iroda részére, hogy az országos, új elemet tartalmazó kereskedelmi kommunikációit előzetesen, tehát még a közzététel előtt versenyjogi szempontból vizsgálja meg. Erre vonatkozó nyilatkozatot csatolta. A Biokontroll a megbízás alapján a Határozat meghozatalát követően közzétenni kívánt, országos, új elemet tartalmazó kereskedelmi kommunikációit előzetesen megküldte a Melléthei-Barna Ügyvédi Irodának és az ügyvédi iroda valamennyi észrevételét figyelembe vette, így amikor az eljáró ügyvédi iroda indokoltnak tartotta, úgy a kért módosításokat a kommunikációban elvégezte. Erre vonatkozóan példaként csatolt korábbi levélváltásokat a Biokontroll és az ügyvédi iroda között.
27. A fentieken túl hivatkozott arra, hogy a Biokontroll rendszeresen egyeztetett a jogi képviselővel a közösségi média felületein közzétett kommunikációkkal kapcsolatban, azonban azok formális jóváhagyására nem került sor, tekintettel arra, hogy azok nem minősülnek országos, új elemet tartalmazó kereskedelmi kommunikációnak és tipikusan a már korábban véleményezett kereskedelmi kommunikációkon alapultak, így arra vonatkozó kötelezést a Határozat nem tartalmazott.
28. Szükségesnek tartotta kiemelni, hogy non-profit szervezetként túlnyomó többségben nem kereskedelmi kommunikációt tesz közzé, hanem a biogazdálkodás szerepét, annak fontosságát ismerteti, így ezen kommunikációk kapcsán nem áll fenn véleményeztetési kötelezettsége a Határozat alapján.

¹⁶ VJ/46-12/2024.

29. A Szövetség akként nyilatkozott, hogy a Határozat meghozatala óta új elemet tartalmazó, országos kereskedelmi kommunikációja nem volt, közleményei alapvetően a biogazdálkodás szerepét, annak fontosságát ismertetik, így ezen kommunikációk kapcsán nem áll fenn véleményeztetési kötelezettség.

III.3. A határozatban előírt kötelezés igazolásául megküldött dokumentumok

30) Az eljáró versenytanács időrendben az alábbi táblázatban mutatja be a határozatban előírt kötelezés igazolásául megküldött dokumentumokat.

Dokumentum elnevezése	Dokumentum dátuma	Dokumentum tartalma	Igazolásra vonatkozó irat és annak epapíron történő feltöltési dátuma
1/2023.03.12. számú utasítás Biokontroll Hungária Kft.	2024. március 12.	Az utasítás célja a versenyjogi megfelelés előmozdítása. Elkötelezettség kinyilvánítása az üzletfeleket érintő jogszabályok vonatkozásában. Versenyjogi megfelelési szabályzat közzététele és betartatása, illetve két évente történő felülvizsgálata.	VJ/47-92/2022. számú irat, 2024. március 18.
Versenyjogi megfelelési program	2024. március 12.	Versenyjogi megfelelés szabályzat	VJ/47-92/2022. számú irat, 2024. március 18
E-mail munkatársaknak 2024. évi tavaszi képzés meghívóról	2024. május 14.	Meghívó küldése	VJ/47-106/2022. 2024. november 4.
2024. évi tavaszi képzés meghívó	2024. május 14.	A meghívó különösen tartalmaz a Versenyjogi megfelelőségről tájékoztatást dr. Roszík Péter ügyvezető előadásában 1 óras időtartamban 2024. május 24. pénteki napon.	VJ/47-106/2022. 2024. november 4.
Jelenléti ív 2024. évi tavaszi képzés Biokontroll Hungária Kft.	2024. május 23-24.	Képzésen részt vevő Biokontroll munkavállalók neve és aláírása	VJ/47-106/2022. 2024. november 4.
Magyar Biokultúra Szövetség feljegyzés	2024. május 27.	A Szövetség munkavállalói és vezető tisztségviselője nyilatkozata arról, hogy a versenyjogi megfelelési szabályzatot megismerték és magukra nézve kötelezőnek elismerik.	VJ/46-2/2024. számú irat. 2025. január 10.
Biokontroll ügyvezető e-mail a 1/2023.03.12. számú utasítás és Versenyjogi megfelelési program intranetre való feltételéről	2024. június 3.	Biokontroll ügyvezető e-mail a 1/2023.03.12. számú utasítás és Versenyjogi megfelelési program intranetre való feltételéről	VJ/46-2/2024. számú irat. 2025. január 10.

E-mail intranetre feltöltésről	2024. június 4.	E-mail intranetre feltöltésről	VJ/46-2/2024. számú irat. 2025. január 10.
Munkatársak e-mailes tájékoztatása intranetre feltöltésről	2024. június 4.	Munkatársak tájékoztatása e-mailes intranetre feltöltésről	VJ/46-2/2024. számú irat. 2025. január 10.
Intranet felületről képernyőmentés	-	Intranet felületről képernyőmentés	VJ/46-2/2024. számú irat. 2025. január 10.
Levélváltások	2024.09.25., 2024.10.02., 2024.10.16.,	Példaként megküldött megfelelési egyeztetések külső jogi szakértővel	VJ/46-14/2024. számú irat 2025. április 29.
Ügyvédi nyilatkozat	2025.04.27.	Ügyvédi nyilatkozat arról, hogy megbízási szerződés keretében a Biokontroll az országos, új elemeket tartalmazó kereskedelmi kommunikációit előzetesen megküldi a külső jogi szakértőnek, aki azokat versenyjogi szembontból ellenőrzi.	VJ/46-14/2024. számú irat 2025. április 29.

IV.

Az eljárás alá vontak álláspontja

- 31) Az eljárás alá vontak álláspontja szerint már a teljesítésre nyitva álló határidőben eleget tettek a kötelezésben foglaltaknak.
- 32) Az eljárás alá vontak ennek kapcsán hivatkoztak a határozat 237. pontjára, amely szerint: „Tekintettel azonban arra, hogy az eljárás alá vontak már kialakították a megfelelési programjukat, illetve a Szövetség akként nyilatkozott, hogy „a Biokontroll által bevezetésre kerülő megfelelési programban részt vesz, így tisztviselői a megfelelési program keretein belül versenyjogi oktatásban fognak részt venni, valamint megfelelési program rendelkezéseit magára nézve kötelezőnek fogja elismerni.” külön nem írja elő ennek kialakítását, hiszen az már megvalósult és folyamatban van.”
- 33) Az eljárás alá vontak az előzetes álláspontra tett észrevételükben¹⁷ a bírságkiszabás mellőzését és az utóvizsgálat megszüntetését kérték. Megítélésük szerint a VJ/47-92/2022 számú irat megküldése igazolta a megfelelési program működését és a kötelezettségvállalás teljesítésének megkezdését, mivel igazolták a megfelelési program kihirdetését és kötelezővé tételét.
- 34) Előadták, hogy ezt követően 2024. november 4. napján kapták kézhez a VJ/47-105/2022 számú végzést, amelyben a végrehajtás elrendeléséről döntött a GVH. Ebből az iratból értesültek arról, hogy a GVH nem látta igazoltnak a kötelezettségvállalás teljesítését, azaz a megfelelési program működtetésének megkezdését. A végzés átvételének a napján, tehát 2024. november 4. napján megküldték azokat a dokumentumokat, amelyekkel igazolni kívánták, hogy a megfelelési programot bevezették és a működtetését megkezdték. Álláspontjuk szerint a GVH a VJ/47-107/2022 számú végzésében ezt teljes mértékben elfogadta és rögzítette, hogy az eljárás alá vontak a „Határozatban foglalt, igazolás benyújtására vonatkozó kötelezettségüknek 2024. november 4. napján eleget tettek, a velük szemben elrendelt végrehajtási eljárás okafogyottá vált, ezért a végrehajtási eljárás megszüntetésének van helye az Ákr. 47. § (1) bekezdésének c) pontja alapján.” (VJ/47-107/2022 számú 12. pontja). Így véleményük szerint a GVH egyértelműen azt rögzítette, hogy a 2024. november 4. napján benyújtott okiratok elegendőek voltak annak igazolására, hogy az eljárás alá vontak a kötelezettségvállalásnak eleget tettek. A GVH a Határozatban a

¹⁷ VJ/46-18/2024.

megfelelőségi program kapcsán azt írta elő, hogy az eljárás alá vont vállalkozások igazolják a megfelelelőségi program működésének megkezdését, azaz a kötelezettségvállalás teljesítésének a megkezdését. Ezt a kötelezettséget látta igazoltnak a GVH vizsgálója, amikor a végrehajtási eljárást megszüntette, azaz megállapította, hogy a Határozatban foglalt kötelezettségüknek (a megfelelelőségi program működése megkezdésének) eleget tettek.

- 35) Hivatkozott arra is, hogy a VJ/47-107/2022 számú végzés jogerős lett, így alappal bízhattak abban, hogy a GVH a kötelezettségvállalás teljesítését (és annak igazolását) elfogadta. Az eljárás alá vontaknak tehát egy jogerős közigazgatási határozat áll rendelkezésükre (Vj/47-107/2022 számú végzés), amely egyértelműen megállapítja, hogy 2024. november 4. napjáig már bizonyosan igazolták a kötelezettségvállalás teljesítését.
- 36) Ezzel szemben az Előzetes Álláspont egy olyan döntést kíván hozni, amely ellentétes tartalmú a VJ/47-107/2022 számú végzéssel, amennyiben meg kívánja állapítani, hogy a kötelezettségvállalás igazolására csak 2025. április 29. napján került sor.
- 37) Az eljárás alá vontak előadták továbbá, hogy álláspontjuk szerint nem vitatottan mind az alapeljárásban, mind a végrehajtási eljárás során jóhiszeműen jártak el, a magatartásukat teljes körűen összhangba hozták a Határozatban foglaltakkal még a Határozat meghozatala előtt, annak ellenére, hogy éltek a bírósági felülvizsgálathoz való alapvető jogukkal. Megjegyezték, hogy abban a kérdésben, amiben a felek között érdemi vita volt, a Fővárosi Törvényszék a 2025. május 15. napján hozott 105.K.703.445/2024/13 számú ítéletével a Határozatot megsemmisítette (a Határozat második francia bekezdésének második és harmadik bekezdései).
- 38) Hivatkoztak arra, hogy elfogadták és kihírdették a megfelelelőségi programjukat, amit szintén még az alapeljárás során igazoltak is, és amikor számukra kiderült, hogy a GVH további igazolást vár el ebben a körben, úgy azt a végrehajtásról való értesülés napján teljesítették is. A Versenytanács azt a tényt az előzetes álláspontban elismeri, hogy a kötelezettségvállalásuknak eleget tettek, a vita csak abban áll, hogy az igazolás megfelelelően bemutatásra került-e.
- 39) Előadták, hogy a Határozat arra kötelezte az eljárás alá vontakat, hogy annak kézhezvételétől számított 120 napon belül *„(hitelesen, részletesen dokumentálva) igazolják a megfelelelési programjuk működését, a fentiek megvalósítását, illetve megkezdését”*.
- 40) Ez alapján álláspontjuk szerint igazolniuk kellett
 - i. a megfelelelési program működését, illetve annak
 - ii. megkezdését.

A „fentiek megvalósítása” kapcsán azt adták elő, hogy nem világos, hogy az pontosan mire vonatkozik.

- 41) Véleményük szerint a versenyfelügyeleti eljárás során igazolták a megfelelelőségi program működését azzal, hogy megküldték a szabályzatot és annak kihirdetéséről szóló utasítást, így további dokumentumok megküldését nem tartották szükségesnek, hiszen az implementáció már azt megelőzően megkezdődött, hogy a GVH arra kötelezte volna az eljárás alá vontakat. Megjegyezték, hogy a Szövetség kereskedelmi tevékenységet nem folytat, az elmarasztalása is kizárólag azon alapult, hogy *„Magyar Biokultúra Szövetség 2015. március 30. és 2023. január 30. között a Tpvt. 8. § (2) bekezdés a) pontjában foglalt tényállás megvalósításával megsértette a Tpvt. 8. § (1) bekezdésében előírt tilalmat, mivel a Biokontroll Hungária Ellenőrző és Tanúsító Nonprofit Kft. piaci részesedésével kapcsolatban az üzleti kommunikációjában feltüntetett részesedési adatok esetében nem jelölte meg pontosan, hogy az melyik évre, valamint milyen területekre, továbbá milyen vállalkozástípusra értendő, így a vonatkozásában a megfelelelőségi program működtetése lényegében csak formalitás volt.*
- 42) Hivatkoztak arra, hogy a bírság célja az, hogy *„a vállalkozásokat visszatartsa a tisztességtelen magatartástól, és egyúttal megteremtse a gazdasági verseny tisztességét”*. Véleményük szerint jelen esetben nincs mitől visszatartani az eljárás alá vontat, illetve nincs szükség a tisztességes gazdasági verseny megteremtésére, hiszen fel sem merül, hogy tisztességtelenül járnának, vagy jártak volna el az eljárás alá vontak, tekintettel arra, hogy fel sem merült, hogy határidőben ne tettek volna eleget a vállalt kötelezettségnek, legfeljebb annak igazolása körében merülhet fel pontatlanság/hiányosság, amit ennek észlelésekor, a vizsgáló felhívásakor azonnal (ugyanazon a napon) teljesítettek is. Az igazolás esetleges késedelme vagy pontatlansága nem érintheti a gazdasági verseny tisztességét.
- 43) Hivatkoztak arra is, hogy a fő kötelezettségnek az eljárás alá vont vállalkozások eleget tettek: i) a Határozatban foglalt jogsértésekkel még az eljárás ideje alatt felhagytak és ii) bevezették a megfelelelőségi

- programot is, amelyet azóta is folyamatosan működtetnek, így elrettentésre nincs szükség, vagyis az Alkotmánybíróság által elismert és az előzetes álláspontban hivatkozott célok nem valósulnak meg.
- 44) Így pedig álláspontjuk szerint az esetleges pontatlanságnak vagy késedelemnek nincs semmilyen gazdasági jelentősége, nincs szükség szankció alkalmazására.
- 45) Hivatkoztak az előzetes álláspont 69. pontjára, miszerint a bírságnak tükröznie kell a jogsértés súlyát és jelentőségét: ekörben előadták, hogy a jelen esetben az állítólagos jogsértés, ha egyáltalán megállapítható, semmi esetre sem minősül olyan súlyúnak vagy jelentősnek, hogy bármilyen mértékű bírság kiszabását indokolja, hiszen bármely és minden érdemi kötelezettségnek az eljárás alá vontak nem is vitatottan eleget tettek, mégpedig már az alapeljárás alatt és a kérdés kizárólag adminisztrációs jellegű, azaz a tartalmi megfelelés igazolása körében merülhet fel, bár itt sincs arról szó, hogy a két eljárás alá vont vállalkozás semmit sem tett volna. Előadták azt is, hogy a Szövetség esetében külön kérdés, hogy milyen társadalmi jelentősége lehet annak, hogy egy kereskedelmi tevékenységet nem folytató civil szervezet nem igazolja határidőben, hogy szükséges valamit megtennie.
- 46) Véleményük szerint önellentmondó az Előzetes Álláspont 70. pontjának utolsó mondata, amely szerint a Határozatban „előírt kötelezettség is elsődlegesen igazolásra vonatkozott”, amelyet legkésőbb 2024. november 4. napján az eljárás alá vontak teljesítettek, ugyanakkor „tartalmi igazolást” vár el (amit azonban a Versenytanács sem azonosított az utóvizsgálat során).
- 47) Összegzőképpen előadták, hogy az utóvizsgálat nem a végrehajtási eljárás része, a végrehajtási eljárás bírság kiszabása nélkül lezárult, így maradéktalanul és határidőben teljesítették a Határozatban foglaltakat és azt igazolták is. A kötelezettségvállalás igazolása kapcsán a GVH ugyan végrehajtást indított, de az eljárást 2024. november 8. napján azzal szüntette meg, hogy 2024. november 4. napján az eljárás alá vontak megfelelően igazolták a kötelezettségvállalásuk teljesítését, és a GVH nem is szabott ki bírságot sem az eljárás alá vontakkal, sem azok képviselőivel szemben. Az utóvizsgálat elrendelésére ezt követően került sor, az utóvizsgálat célja annak ellenőrzése, hogy a kötelezettségvállalás érdemben megvalósult-e. Ez tehát egy önálló eljárás, amelyben tartalmi vizsgálatot tud lefolytatni a Versenytanács, annak megállapítása érdekében, hogy az eljárás alá vontak a kötelezettségnek mennyiben tettek eleget, de nem a GVH végrehajtási eljárása, amely korábban bírság kiszabása nélkül lezárult. Így véleményük szerint a GVH a végrehajtási eljárásban vizsgálhatja azt, hogy a kötelezettségvállalás igazolása megtörtént-e, az utóvizsgálatban pedig azt, hogy érdemben eleget tettek-e a vállalkozások a kötelezésnek. A Versenytanács az Előzetes Álláspontban rögzítettek szerint megállapította, hogy nem merült fel, hogy az eljárás alá vontak ne tettek volna eleget a kötelezettség tartalmi elvárásainak, így álláspontjuk szerint ebben az eljárásban nincs helye bírság kiszabásának.

V.

Jogszabályi háttér

- 48) Az eljáró versenytanács elsőként megállapítja, hogy jelen utóvizsgálati eljárásban az utóvizsgálat megindulásakor (2024. december 4-én) hatályban volt jogszabályi rendelkezéseket kell alkalmaznia.
- 49) A Tpv. 77. § (1) bekezdésének d) pontja értelmében a Gazdasági Versenyhivatal utóvizsgálat keretében hivatalból ellenőrzi az eljáró versenytanács végrehajtható határozatában előírt, meghatározott cselekmény elvégzésére, meghatározott magatartás tanúsítására vagy attól való tartózkodásra vonatkozó, az a)-c) pontban nem említett kötelezettség teljesítését, ha az a rendelkezésre álló adatokból nem állapítható meg.
- 50) A Tpv. 77. § (6) bekezdésének d) és e) pontja szerint a vizsgálónak az utóvizsgálatban előterjesztett jelentése alapján az eljáró versenytanács a feltétel teljesülésének, illetve az előírt kötelezettség teljesítésének megállapítása esetén az utóvizsgálatot végzéssel megszünteti, ennek hiányában d) az (1) bekezdés d) pontja szerinti esetben elrendeli a kötelezettség végrehajtását, vagy e) amennyiben a c) pont cb) alpontjának vagy a d) pontnak az alkalmazása nem indokolt, az eljáró versenytanács megállapítja a kötelezettség nem teljesítését, és bírságot szabhat ki.
- 51) A Tpv. 77. § (7) bekezdése alapján a (6) bekezdés d) pontja szerinti végrehajtásra a XII/A. Fejezet rendelkezéseit kell alkalmazni azzal, hogy a végrehajtást az eljáró versenytanács rendeli el.
- 52) A Tpv. 78. § (1a) bekezdésének b) pontja alapján az eljáró versenytanács bírságot szabhat ki azzal szemben, aki határidőben nem teljesítette a határozatában a jogsértés megállapítása mellett meghatározott

cselekmény elvégzésére, meghatározott magatartás tanúsítására vagy attól való tartózkodásra vonatkozóan előírt kötelezettséget, és végrehajtás elrendelésére nem került sor.

- 53) A hatékonyabb jogérvényesítés érdekében egyes törvényi szabályok veszélyhelyzet idején történő eltérő alkalmazásáról szóló 184/2024. (VII. 8.) Korm. rendelet 3. §-a alapján a Tpvt. 78. § (1b) bekezdésétől eltérően a bírság összege legfeljebb a vállalkozás, illetve azon – a határozatban azonosított – vállalkozáscsoport a határozat meghozatalát megelőző üzleti évben elért nettó árbevételének tizenöt százaléka lehet, amelynek a bírsággal sújtott vállalkozás a tagja¹⁸.
- 54) A Tpvt. 78. § (4) bekezdése szerint az (1a) bekezdés szerinti bírság összegét az eset összes körülményeire – így különösen a kötelezettség megszegésének súlyára, a kötelezettséggel érintett piaci, gazdasági viszonyok jellegére, a fennálló versenyfeltételekre, valamint a vállalt kötelezettséget előíró határozat alapját képező közérdekre, a vállalkozás piaci helyzetére, a kötelezettség megszegésének felróhatóságára, a kötelezettség addigi teljesítésére – tekintettel kell meghatározni. A kötelezettség megszegésének súlyát különösen a gazdasági verseny veszélyeztetettségének foka, az üzletfelek, versenytársak érdekei sérelmének köre, kiterjedtsége alapozhatja meg.

VI. Jogi értékelés

VI.1. Hatály

- 55) A GVH a Tpvt. 77. § (1) bekezdés d) pontja alapján utóvizsgálat keretében hivatalból ellenőrzi az eljáró versenytanács végrehajtható határozatában előírt, meghatározott cselekmény elvégzésére, meghatározott magatartás tanúsítására vagy attól való tartózkodásra vonatkozó kötelezettség teljesítését, ha az a rendelkezésre álló adatokból nem állapítható meg.

VI.2. Hatáskör, illetékesség

- 56) A GVH hatáskörét az utóvizsgálatra a Tpvt. 77. §-a, illetékességét a Tpvt. 45. §-a állapítja meg.

VI.3. Az eljáró versenytanács jogi értékelése

- 57) Előzetesen és általánosan az eljáró versenytanács azt kívánja rögzíteni, hogy egy, a GVH határozatában előírt igazolási kötelezettség teljesítésének kikényszerítésére elrendelt végrehajtási eljárás megszüntetése nem jelenti azt, hogy az eljáró versenytanács végrehajtható határozatában előírt kötelezettségek érdemi vizsgálata is megtörtént. Az előírt kötelezettségek és az ezek teljesítésére benyújtott igazolások érdemi vizsgálatára utóvizsgálatban kerülhet sor, amely alapján az eljáró versenytanács arra a megállapításra juthat, hogy azok teljesítése nem megfelelően történt meg, ideértve a késedelmes teljesítést is. Ezen mulasztás(ok) miatt az utóvizsgálat keretében az eljáró versenytanács a Tpvt. 77. §-ban meghatározott jogkövetkezményeket alkalmazhatja.

VI.3.1. A megfelelési program teljesítésének kérdése

- 58) Az eljáró versenytanács megvizsgálta a fentebb ismertetett, az eljárás alá vontak által benyújtott dokumentumokat, és az alapján megállapította, hogy tartalmát tekintve az eljárás alá vontak teljesítették a megfelelési programjukkal kapcsolatos kötelezést. Azaz ügyvezetői utasítással bevezették a megfelelési programot, a vezető tisztségviselők és a munkavállalók megismerték azt, és elköteleződtek annak alkalmazása mellett, a munkavállalók vonatkozásában képzésre is sor került, a program működését a Bikontroll érdemben, email-ekkel is bemutatta. Az eljáró versenytanács megjegyzi ugyanakkor, hogy az eljárás alá vont vállalkozások a dokumentumokat összességében csak az utóvizsgálati eljárásban nyújtották be, és a határozatban foglaltakban szereplőkkel szemben az is csak külön eljáró versenytanács adatkérő végzés hatására került bemutatásra az eljárás alá vontak által, hogy a gyakorlatban miként is működik az egyes kommunikációk során a megfelelési program, pedig maga a program erre vonatkozóan konkrét rendelkezéseket tartalmaz (pl.: már alkalmazásban álló és újonnan belépő munkavállalók képzése, konkrét kommunikáció megfelelési vizsgálatának megvalósulása).

¹⁸ Jelen eljárásban ezen Korm. rendelet alkalmazandó tekintettel arra, hogy annak 7. §-a alapján „[e]zt a rendeletet az e rendelet hatálybalépését [2024.08.01.] követően megvalósított, bírságkiszabást megalapozó jogsértő magatartások esetében kell alkalmazni.”

59) Ezenkívül az eljárás alá vontak azon megjegyzése kapcsán, hogy a megfelelési programjuk működését már a határozat meghozatala (2024. június 10.) előtt igazolták, megjegyzi az eljáró versenytanács, hogy a határozat nyilvánvalóan nem tartalmazott jövőre vonatkozóan olyan igazolási kötelezettséget, ami már megvalósult. A határozat rögzíti is, hogy a megfelelési program már a Biokontroll voantkozásában hatályba lépett, a Szövetség pedig *kötelezőnek fogja elismerni*¹⁹, éppen ezért nem rendelkezett arról, hogy azt léptessék hatályba (ez, ahogy az eljárás alá vontak jogi képviselője is hivatkozott rá, a határozat 273. pontjában szerepel is). Ezért az eljáró versenytanács nem a program teljesítésére kötelezte az eljárás alá vontakat, hanem hogy **„igazolják a megfelelési programjuk működését, a fentiek megvalósítását, illetve megkezdését”**, azaz annak igazolását írta elő, hogy ez a már bevezetett megfelelési program a gyakorlatban hogyan is működik. Ezt azonban önként az előírt határidőn belül az eljárás alá vontak nem tették meg, sőt az eljáró versenytanácsnak külön adatkérő végzést kellett kibocsátania, hogy megtudja azt, hogy az eljárás alá vontak a határozathozatal óta folytattak-e kommunikációt, és azok vonatkozásában érvényesült-e, ha igen, hogyan is érvényesült a megfelelési program. És bár az eljárás alá vontak közös jogi képviselője a végrehajtási eljárásban tett nyilatkozatában, többes számban, mindkét eljárás alá vont vonatkozásában tette meg előadását, igazolásokat csak a Biokontroll kapcsán terjesztett elő. Így a Szövetség még a végrehajtási eljárásában sem nyújtott be igazolásokat az alapeljárásban tett előadására²⁰ vonatkozóan, azaz arra, hogy a megfelelési programot ténylegesen elfogadta és megvalósította.

VI.3.2. A megfelelési program teljesítésének igazolása

- 60) Az eljáró versenytanács előjáróban rögzíti, hogy – az Ákr. 6. § (1) bekezdésében foglalt, az eljárás résztvevőire előírt, jóhiszemű eljárásra és együttműködésre való kötelezettség alapján – az eljárás alá vontaknak tekintettel kell lenniük a hatósággal való együttműködés keretében az alapeljárásban az ügy érdemében hozott határozat rendelkezéseire, különösen, mivel az abban foglaltak rájuk kötelezettségeket keletkeztetnek.
- 61) A Kúria Kfv. 38.385/2019/6. ítéletének [26] pontja szerint: *„Jogállami keretek között alapvető elvárás, hogy az állam közhatalommal rendelkező szervei által hozott hatósági döntések realizálódjanak, ténylegesen megvalósuljanak. Amint arra az alperes is helyesen hivatkozott, a jogbiztonság elve sérülne akkor, ha a kötelezettséget előíró hatósági határozatok határidőben történő teljesítésének elmaradása semmilyen objektív szankciót nem vonna maga után.”*²¹
- 62) Éppen ezen a jogbiztonság elvén alapuló Kúriai gyakorlat alapján nem fogadható el az eljárás alá vontak azon hivatkozása, hogy nincs helye szankció kiszabásának jelen ügyben, ugyanis alapvető jogbiztonsági érdeke a közigazgatásnak, hogy a döntései megvalósuljanak. Ha pedig arra kerülne sor, hogy a kötelezettek mindenféle szankció nélkül megszeghetik a hatósági előírásokat, akkor az alapvető jogkövető magatartás szükségessége kérdőjeleződhetne meg a társadalomban.
- 63) Az igazolás intézménye fontos eszköze a kötelezések végrehajtása ellenőrzésének, hiszen ennek alapján segíthet eldönteni a GVH-nak azt, hogy szükség van-e utóvizsgálat elrendelésére vagy nem.²² Az igazolás maga is kötelezettség, amelynek elmaradása szankcionálható²³ és kulcsfontosságú a kötelezettségek teljesítésének megállapíthatósága szempontjából. A GVH ezért elvárja, hogy a teljesítést igazoló dokumentáció határidőben benyújtásra kerüljön, és abból egyértelműen megállapítható legyen a határozatban előírt kötelezettségek határidőben és a vállalt tartalommal történő teljesítése.²⁴
- 64) Az igazolási kötelezettségnek, a határozatban előírt teljesítés igazolásának a jelentősége az eljáró versenytanács álláspontja szerint abban is áll, hogy azzal egy olyan nyilatkozat, irat, dokumentáció kerül a

¹⁹ Lásd Szövetség előadását VJ/47-85/2022.

„A Szövetség előadja, hogy a Biokontroll Kft. által bevezetésre kerülő megfelelési programban részt vesz, így tisztviselői a megfelelési program keretein belül versenyjogi oktatásban fognak részt venni, valamint megfelelési program rendelkezéseit magára nézve kötelezőnek fogja elismerni. Ennek megfelelően a Szövetség honlapján és esetleges más kommunikációs csatornákon kizárólag a Biokontroll Kft által bevezetésre kerülő megfelelési program alapján elfogadott kommunikációt teszi közzé.”

²⁰ VJ/46-85/2022. lásd 19. lábjegyzetben

²¹ VJ/124/2015.

²² VJ/119/2015. 73. pont

²³ VJ/119/2015. 73. pont

²⁴ VJ/24-27/2023. 44. pont

GVH birtokába, amely – az azzal ellentétes bizonyítékok hiányában – elsődleges bizonyítási eszközzé válhat²⁵ és az utóvizsgálat során hozott döntés alapjául szolgálhat.

- 65) Az eljáró versenytanács rámutat továbbá arra, hogy az elrendelt kötelezettségek teljesítése során (azaz a megfelelési program gyakorlati működésének bemutatása során) a kötelezettségek minden egyes elemének megvalósítása szükséges, ideértve az érdemi kötelezettségek alakulásának bemutatását célzó igazolási kötelezettségeket is, hiszen a Tpv. 76. § (4) bekezdés a) pontja nem tesz különbséget a kötelezettségek jellege tekintetében.²⁶
- 66) Alapvető elvárás továbbá, hogy a kötelezettségek teljesítésének feltárására, bemutatására ne utólagosan, a megjelölt határidőn túl, az utóvizsgálati eljárásban kerüljön sor, hanem a vállalkozás határidőben, önkéntesen, magyarázattal és hiteles dokumentációval ellátva tegyen eleget igazolási kötelezettségének.²⁷
- 67) Az eljáró versenytanács megállapítja, hogy az eljárás alá vontak számára előírt kötelezés akkor teljesített, ha az határidőben benyújtásra kerül és tartalmában is megfelel a határozatban előírtaknak.²⁸
- 68) Az eljáró versenytanács az igazolási kötelezettséggel kapcsolatban, amelyet a jelen esetben a határozat kézhezvételétől számított 120 napon belül kellett volna megküldenie az eljárás alá vontaknak, hivatkozva továbbá az Elvi döntések²⁹ 77.4. pontját, amely szerint „*az igazolási kötelezettségek egyrészről a vállalások elfogadhatóságának mérlegelése során hozzájárulhatnak a vállalások későbbi ellenőrizhetőségének alátámasztásához, másrészről megkönnyíthetik és gyorsabbá tehetik a kötelezettségek teljesítése tárgyában indított utóvizsgálatok lefolytatását*”.
- 69) A fentiekben túl a teljesítés igazolásának jelentőségét az Elvi döntések fent hivatkozott pontja oly módon is megerősíti, hogy „*az igazolási kötelezettségek nem vagy nem megfelelő teljesítése nem mentesülhet a szankcionálás alól arra hivatkozással, hogy azok csak az érdemi kötelezettségekhez kapcsolódó, járulékos kötelezettségek*”.
- 70) Az eljáró versenytanács megállapítja, hogy jelen esetben a fentiek alapján nem elegendő a határozat meghozatala előtt megküldött nyilatkozat a kötelezés igazolására, az utóvizsgálatban azonosított hiányosság azzal nem indokolható, hogy az eljárás alá vontak a versenyfelügyeleti eljárásban már igazolták a kötelezésben foglaltakat, mivel egyrészről ez a Szövetséget érintően nem is helytálló, másrészt a határozat előtt tett nyilatkozatokat, benyújtott dokumentumokat a határozat megfelelően figyelembe vette, értékelte, ekként nem elsődlegesen a megfelelési program bevezetésének igazolását írta elő, hanem az eljárás alá vontaknak azt kellett volna igazolniuk, hogy a gyakorlatban hogyan kezdték meg a program működtetését, hogyan is valósult meg, hogyan működik ez a program (ennek részeként pl. bemutatni a munkavállalói tréning megtartását, az esetlegesen azóta folytatott kommunikációk előzetes ellenőrzését stb.).
- 71) A határozat eljárás alá vontak által hivatkozott 237. pontjával kapcsolatban az eljáró versenytanács megállapítja, hogy az annak magyarázatát tartalmazza, hogy a GVH eljáró versenytanácsa a Tpv. 76. § (1) bekezdés l) pontjában meghatározott jogkövetkezmény esetében miért tekint el a versenyjogi előírásoknak való megfelelést és a jogsértés megelőzését biztosító belső eljárásrend előírásától. Erre jelen ügyben azért került sor, mert az eljárás alá vontak a versenyfelügyeleti eljárásban azt már kialakították, annak alkalmazása folyamatban volt. Mindez azonban nem jelenti azt, hogy a versenyjogi előírások szerinti működés az eljárás alá vontak napi ügymenetének teljesen a részévé vált, az azzal kapcsolatos mechanizmusok, folyamatok rögzültek, és ezt ne kellene igazolniuk, az ezzel kapcsolatos dokumentációt bemutatniuk a határozatban előírt 120 napon belül.
- 72) Ezen kívül is a határozat számos [239), 242) és 243)] fent idézett pontban³⁰ rögzíti az igazolási kötelezettséget. A 242) pontban emellett konkrétan és nyomatékosan felhívja a figyelmet arra, hogy ez a már bevezetett megfelelési program folytatására vonatkozó igazolási kötelezettséget is magában foglalja:

*„Az eljáró versenytanács nyomatékosan felhívja a figyelmet, hogy amennyiben a figyelmeztetésben részesített vállalkozások (határidőben) **nem hajtják végre, illetve nem folytatják a már bevezetett***

²⁵ Lásd. Ákr. 64. § az ügyfél nyilatkozatának kiemelt szerepéhez fűzött indokolás.

²⁶ VJ/6-118/2018. 40. pont. A Tpv. hivatkozott rendelkezése a VJ/6/2018. ügyre vonatkozó hatályos rendelkezésre utal.

²⁷ VJ/24-27/2023. 45. pont

²⁸ Zavodnyik József: Kompakt kommentár a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvényhez – Utóvizsgálat Tpv. 77.§-ához.

²⁹ https://www.gvh.hu/pfile/file?path=/szakmai_felhasznaloknak/versenytanacsi_dokumentumok/Elvi_jelentosegu_dontesek_2023_-_Tpv..pdf&inline=true

³⁰ Lásd jelen határozat 15. pontját

megfelelési programot vagy nem igazolják azt, akkor a Gazdasági Versenyhivatal a rendelkezésére álló információk alapján utóvizsgálatot indíthat vagy elrendelheti a program végrehajtását.”

- 73) Az eljáró versenytanács megállapítja továbbá, hogy nem azonosítható az utóvizsgálatban rendelkezésre álló információk alapján olyan körülmény, amely arra utalna, hogy bármilyen akadályba ütközött volna az eljárás alá vontak határozathozatal utáni nyilatkozattétele a teljesítéssel kapcsolatban.
- 74) Az eljáró versenytanács az eljárás alá vontak azon érve kapcsán, hogy már korábban, határidőben (jelesül a határozat kibocsátása előtt) teljesítették az igazolási kötelezettségüket, a fentiekben túl utal arra, hogy ha a határozat meghozatalát megelőzően csatolt bizonyítékokat elegendőnek találta volna, akkor az eljáró versenytanács nem írt volna elő igazolási kötelezettséget. (Emellett megjegyzi az eljáró versenytanács, hogy az eljárás alá vontak az igazolási kötelezettség előírását a határozattal szemben előterjesztett bírósági jogorvoslati kérelmükben nem is nehezményezték.) Ezen kívül az eljárás alá vontak kizárólag a végrehajtási eljárás megindítását követően csatolták be a megfelelési programhoz kapcsolódó oktatásra vonatkozó meghívót, a jelenléti ívet és azon e-mail váltásokat, melyekből az olvasható ki, hogy a Biokontroll az intranetes felületeire is feltöltötte a szükséges anyagokat, míg a megfelelési program tényleges gyakorlati működését, az egyes kommunikációk előzetes kontrollját igazoló dokumentáció benyújtására csak az utóvizsgálati eljárás során, külön felhívásra került sor, noha a kötelezés kifejezetten a megfelelési program működésének, megvalósításának igazolására vonatkozott.
- 75) A fentiek alapján megállapítható, hogy az eljárás alá vontak a 2024. október 28-ai határidőig³¹ nem tettek eleget az igazolási kötelezettségüknek, a Szövetség még a program konkrét elfogadását sem igazolta, míg egyik eljárás alá vont sem igazolta azt, hogyan is működik a gyakorlatban a megfelelési program, annak a képzés megvalósítása tekintetében is csak a végrehajtási eljárás megindításának hatására, 2024. november 4-én tett eleget a Biokontroll.
- 76) Mindezekre (lásd elsősorban a III.3. és jelen fejezetben foglaltakat) tekintettel az eljáró versenytanács megállapítja, hogy az eljárás alá vontak számára a határozatban előírt kötelezettség nem teljesítése és a bírságolásra okot adó körülmény abban nyilvánul meg, hogy a határozat kézhezvételétől számított 120 napon belül nem küldték meg a GVH részére a versenyjogi megfelelési program működését, megvalósítását, illetve megkezdését igazoló hiteles és részletes dokumentációt. A mulasztást az eljáró versenytanács a Szövetség esetében 2025. január 10-ig (a Szövetség munkavállalói és vezető tisztségviselője nyilatkozata arról, hogy a versenyjogi megfelelési szabályzatot megismerték és magukra nézve kötelezőnek elismerik), míg a Biokontroll esetében 2025. április 29-ig (a program működését igazoló dokumentumok, nyilatkozatok benyújtásáig) állapítja meg.

VI.4. Az alkalmazott jogkövetkezmény

- 77) A Tpv. 77. § (6) bekezdésének d) pontja szerint az eljáró versenytanács teljesítés hiányában (ideértve a határidőben történő igazolási kötelezettség elmulasztását is) elrendeli a kötelezettség végrehajtását, vagy az e) pont szerint, amennyiben a d) pontnak az alkalmazása nem indokolt, megállapítja a kötelezettség nem teljesítését, és bírságot szabhat ki. Jelen esetben olyan határidő mulasztásról van szó, amely kapcsán a későbbi teljesítésre tekintettel a végrehajtás kötelezettség nem teljesítése miatti elrendelése nem indokolt.
- 78) Ugyanakkor az eljáró versenytanács álláspontja szerint indokolt a bírság kiszabása, mivel az alapeljárásban határozatának 238. pontjában rögzítve a súlyos és több jogsértés [Tpv. 8. § (1) bekezdésében és Tpv. 9. §-ban előírt tilalmak megsértése] ellenére éppen azért jutott arra a következtetésre, hogy a bírság szankció helyett elegendő lehet a figyelmeztetés, mert az eljárás során tanúsított együttműködő magatartás és a bevezetésre került megfelelési program („a megfelelésre irányuló szándékot jelző dokumentálási intézkedések”) alapján vélelmezte, hogy „a vállalkozások jövőbeni magatartásának jogszerűsége, az újabb jogsértés elkövetésétől való tartózkodása így is biztosítható”. Ez alapján az eljáró versenytanács kifejezetten annak érdekében (is) írta elő a megfelelési program működésének igazolási kötelezettségét, hogy meggyőződhessen arról, hogy a megfelelési program a gyakorlatban is ténylegesen alkalmazásra kerül, hiszen csak így képes betölteni azon funkcióját, hogy biztosítsa „a vállalkozások jövőbeni magatartásának jogszerűségét, az újabb jogsértés elkövetésétől való tartózkodását”. Ezen igazolási kötelezettség elmulasztása pedig azt eredményezi, hogy magának a határozatnak egyik fő célja nem tud

³¹ Lásd jelen határozat 86) pontját.

megvalósulni, és amennyiben ez a magatartás nem kerül szankcionálásra, az más vállalkozások számára is rossz példát statuál (azt sugallva, hogy a GVH-val való együttműködési kötelezettség megszegése következmények nélkül maradhat).

- 79) Az eljáró versenytanács tehát a Tpv. 77. §-ának (6) bekezdése, illetve a Tpv. 78. §-ának (1a) és (4) bekezdései alapján bírságot szabott ki.
- 80) A bírság összegek meghatározásakor az eljáró versenytanács alapvetően a Tpv. 78. § (4) bekezdésére volt figyelemmel, e szerint kötelezettség, jelen esetben a határidőre történő igazolási kötelezettség nem teljesítése esetén a bírság összegét az eset összes körülményeire, így különösen az alábbi tényezőkre tekintettel kell meghatározni:
- a kötelezettség megszegésének súlya, ezen belül is különösen a gazdasági verseny veszélyeztetettségének foka, az üzletfelek, versenytársak érdekei sérelmének köre, kiterjedtsége,
 - a kötelezettséggel érintett piaci, gazdasági viszonyok jellege, a fennálló versenyfeltételek, valamint
 - a kötelezettséget előíró határozat alapját képező közérdek,
 - a vállalkozás piaci helyzete,
 - a kötelezettség megszegésének felróhatósága,
 - a kötelezettség addigi teljesítése.
- 81) A versenyfelügyeleti eljárásokban meghatározható bírság kiszabásának célja az, hogy a vállalkozásokat visszatartsa a tisztességtelen magatartástól, és egyúttal megteremtse a gazdasági verseny tisztességét. A bírság összegének megállapítása során ezért az eljáró versenytanács is szem előtt tartja, hogy a bírság kiszabásának Alkotmánybíróság által is elismert célja a büntetésen túl az egyedi és általános elrettentés. A bírság összegének alkalmasnak kell lennie arra, hogy a vállalkozás számára a jogsértő magatartásért megfelelő büntetést helyezzen kilátásba, ami a jogsértés gazdasági jelentőségét is kifejező szankció alkalmazását teszi szükségessé. Emellett a bírság összegének ösztönöznie kell azt is, hogy mind az adott vállalkozást, mind pedig a hasonló helyzetben lévő vállalkozásokat visszatartsa a (további) jogsértések elkövetésétől, egyben megerősítse a jogkövető vállalkozásokat abban, hogy a tisztességes üzleti magatartás a helyénvaló. Ez a cél pedig csak olyan mértékű bírsággal valósítható meg, amely a jogsértést megvalósító vállalkozásnak arányos, de érezhető megterhelést jelentő anyagi hátrányt okoz.
- 82) Az eljáró versenytanács kiemeli, hogy amennyiben az előírt módon nem teljesült a kötelezettség, akkor a Tpv. kógens rendelkezése alapján az utóvizsgálat nem szüntethető meg. Az alkalmazandó jogkövetkezménynek pedig tükröznie kell a mulasztás súlyát, jelentőségét.
- 83) Jelen esetben a kötelezettség határidőre történő teljesítésének igazolása az eljárás alá vontak vonatkozásában nem teljesült, így a mulasztás megtörtént, mivel pl. ennek tudható be, hogy a GVH-nak jelentős humánerőforrás felhasználásával végrehajtási eljárás megindításával kellett elérni az igazolás teljesítését, majd ezt követően utóvizsgálati eljárást kellett kezdeményeznie a tartalmi teljesítés ellenőrzése érdekében. Mindazonáltal az eljáró versenytanács figyelembe veszi, hogy tartalmi mulasztást az utóvizsgálat során nem azonosított, kizárólag igazolási típusú probléma merült fel, azonban ennek súlyát felértékeli, hogy az előírt kötelezettség is elsődlegesen igazolásra vonatkozott.
- 84) Ugyanakkor a végrehajtási eljárást megszüntető végzés³² alapján az eljáró versenytanács arra a megállapításra jutott, hogy annak fentebb ismertetett 12. pontja alapján az eljárás alá vontak akár jogosan is juthattak arra a következtetésre, hogy az igazolási kötelezettségüknek eleget tettek, hiszen a végrehajtást megszüntető végzésben az került rögzítésre, hogy „*Határozatban foglalt, igazolás benyújtására vonatkozó kötelezettségüknek 2024. november 4. napján eleget tettek (...)*”.
- 85) Erre figyelemmel az eljáró versenytanács a szankció alkalmazása vonatkozásában kizárólag 2024. november 4-ig tartó időszakot veszi figyelembe.
- 86) Az eljáró versenytanács a 2024. június 13-án induló 120 napos igazolási kötelezettség kapcsán továbbá hivatalból megállapította, hogy a napokban megállapított teljesítési határidőbe a Tpv. 33/B. §-a és a Tpv. 64. § (3) bekezdése alapján az igazgatási szünet (jelen ügyben 2024. augusztus 20-t megelőző tíz munkanappal kezdődő és 2024. augusztus 20-ig tartó időszak, azaz 2024. augusztus 5.-e és 2024. augusztus 20.-a közötti 16 nap) nem számítandó bele, ezen időszak alatt a teljesítési határidő nyugodott. Erre figyelemmel megállapítható, hogy a határidő 2024. október 27-én járt le, de tekintettel arra, hogy ez olyan nap volt, amelyen a GVH-nál a munka szünetelt, emiatt a határidő a Tpv. 64. § (4) bekezdése alapján a

³² VJ/47-107/2022.

következő munkanapon, azaz 2024. október 28-án járt le. Így az eljárás alá vontak szankció alkalmazás során figyelembe veendő határidő késedelmét a 2024. október 28-tól a 2024. november 4.-ig tartó időszakra, azaz 7 napra állapította meg.

- 87) Így az eljáró versenytanács a mulasztás kapcsán a szankció alkalmazásakor azt is értékeli, hogy az eljárás alá vontak mulasztása csak 7 napban nyilvánult meg, ami nem tekinthető jelentős súlyú késedelemnek, de azt is figyelembe kell venni, hogy az igazolásra kizárólag a GVH proaktív magatartásának, a végrehajtási eljárás megindításának köszönhetően került sor, tehát az eljárás alá vontak nem önként teljesítettek.
- 88) A vállalkozás piaci helyzete kapcsán a Biokontroll saját előadása alapján is piacvezető, 2024. évi nettó árbevétele: [üzleti titok] Ft³³, míg a Szövetség 2024. évi nettó árbevétele: [üzleti titok],- Ft [ebből (üzleti titok) Ft tagdíj]³⁴.
- 89) Mindezen körülmények miatt, a Tpv. 78. § (4) bekezdésében foglalt szempontokat a fentiek szerint mérlegelve az eljáró versenytanács kisebb összegű, a mulasztás jelentőségét jelző, a kiszabható bírságmaximumot meg sem közelítő [lásd a Tpv. 78. § (1b) pontját], a Biokontroll esetében 250 ezer forint összegű, míg a Szövetség esetében 50 ezer Ft összegű versenyfelügyeleti bírságot szab ki.

VII.

Egyéb kérdések

- 90) A Gazdasági Versenyhivatal hatáskörét az utóvizsgálatra a Tpv. 77. §-a, illetékességét a Tpv. 45. §-a állapítja meg.
- 91) A bírságnak a Magyar Államkincstár 10032000-01037557-00000000 számú versenyfelügyeleti bírságszámlája javára történő befizetésekor a közlemény rovatban feltüntetendő az eljárás alá vont neve, a versenyfelügyeleti eljárás száma, a befizetés jogcíme (versenyfelügyeleti bírság).
- 92) A Tpv. 62/C. § (1) bekezdés alapján, ha a kötelezés jellege megengedi, részletekben történő teljesítés is megállapítható. A (2) bekezdés szerint a kötelezett a teljesítési határidő lejárta előtt benyújtott kérelmében annak igazolásával kérheti a kötelezettséget megállapító döntést hozó vizsgálótól, illetve eljáró versenytanácstól a pénzfizetési kötelezettség teljesítésére halasztás vagy a részletekben történő teljesítés (a továbbiakban együtt: fizetési kedvezmény) engedélyezését, hogy rajta kívül álló ok lehetetlenné teszi a határidőre való teljesítést, vagy az számára aránytalan nehézséget jelentene. A (3) bekezdés alapján a fizetési kedvezményre vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni meghatározott cselekmény teljesítésére irányuló kötelezettség esetén is. A (4) bekezdés szerint pedig a teljesítési határidő lejárta után az ügyfél - feltéve, hogy a végrehajtást még nem rendelték el - a (2) bekezdésben meghatározott okból igazolási kérelem egyidejű benyújtásával kérhet fizetési kedvezményt. Ha az eljáró versenytanács elutasítja az igazolási kérelmet és a fizetési kedvezmény iránti kérelmet, egyidejűleg dönt a végrehajtás elrendeléséről is.
- 93) A Tpv. XII/A. fejezete rendelkezik a Gazdasági Versenyhivatal döntésének végrehajtásáról. A Tpv. 84/A. § alapján a végrehajtásra a fejezetben nem szabályozott kérdésekben az Ákr. rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.
- 94) A Tpv. 84/C. §-a értelmében, ha a kötelezett pénzfizetési kötelezettségének határidőben nem tesz eleget, illetve az állam által előlegezett költség után a megelőlegezés időtartamára az adózás rendjéről szóló törvény szerinti késedelmi pótlékkal azonos módon számított mértékű késedelmi pótlékot fizet.
- 95) Az Ákr. 133. §-a értelmében a végrehajtást – ha törvény vagy kormányrendelet másként nem rendelkezik – a döntést hozó hatóság, másodfokú döntés esetén pedig az elsőfokú hatóság rendeli el. Az Ákr. 134. §-a értelmében a végrehajtást – ha törvény, kormányrendelet vagy önkormányzati hatósági ügyben helyi önkormányzat rendelete másként nem rendelkezik – az állami adóhatóság foganatosítja.
- 96) A Tpv. 81/A. § szerint a jogorvoslatra a Tpv. XII. fejezetében nem szabályozott kérdésekben az Ákr. rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni. Az Ákr. 112. § szerint a hatóság határozata ellen önálló jogorvoslatnak van helye, a 113. § (1) bekezdése szerint a közigazgatási per kérelemre induló jogorvoslati eljárás. A 114. § (1) bekezdése szerint az ügyfél – az önálló fellebbezéssel nem támadható végzések kivételével – a véglegessé vált döntés ellen közigazgatási pert indíthat.

³³ VJ/46-5/2024.

³⁴ VJ/46-5/2024.

- 97) A közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 29. § (1) bekezdése az elektronikus kapcsolattartásra a polgári perrendtartás szabályait rendeli megfelelően alkalmazni. A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 608. § (1) bekezdése szerint a digitális államról és a digitális szolgáltatások nyújtásának egyes szabályairól szóló 2023. évi CIII. törvény (a továbbiakban: Dáptv.) alapján elektronikus úton történő kapcsolattartásra kötelezett minden beadványt kizárólag elektronikusan – a Dáptv.-ben és végrehajtási rendeleteiben meghatározott módon – nyújthat be a bírósághoz.
- 98) A Dáptv. 19. § (1) bekezdése alapján elektronikus ügyintézésre köteles az államigazgatási szerv feladat- és hatáskörébe tartozó ügyben ügyfélként eljáró gazdálkodó szervezet és az ügyfél jogi képviselője.
- 99) A Dáptv. 19. § (5) bekezdése szerint, ha jogszabály egy nyilatkozat megtétele vonatkozásában az elektronikus kapcsolattartást – vagy az elektronikus kapcsolattartás módját – kötelezővé teszi, az e követelménynek meg nem felelő nyilatkozat – törvényben vagy kormányrendeletben meghatározott esetek kivételével – érvénytelen.
- 100) A Kp. 39. § (6) bekezdése szerint – ha törvény eltérően nem rendelkezik – a keresetlevél benyújtásának a közigazgatási cselekmény hatályosulására halasztó hatálya nincs. Ugyanakkor a Kp. 50. §-a szabályozza az azonnali jogvédelem iránti kérelmet az alábbiak szerint. Akinek jogát, jogos érdekét a közigazgatási tevékenység vagy az azzal előidézett helyzet fenntartása sérti, a közvetlenül fenyegető hátrány elhárítása, illetve a jogvitára okot adó állapot változatlan fenntartása érdekében a perre hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságtól az eljárás során bármikor azonnali jogvédelmet kérhet. Azonnali jogvédelem keretében kérhető a halasztó hatály elrendelése is. A kérelem benyújtható a keresetlevéllel együtt is. Ha nem a keresetlevéllel együtt nyújtják be, a kérelmet a bírósághoz kell benyújtani. A kérelemben részletesen meg kell jelölni azokat az indokokat, amelyek az azonnali jogvédelem szükségességét megalapozzák, és az ezek igazolására szolgáló okiratokat csatolni kell. A kérelmet megalapozó tényeket valószínűsíteni kell.
- 101) Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 37. § (1) bekezdése szerint a bírósági eljárásért az Itv.-ben megállapított illetéket kell fizetni.
- 102) Az Itv. 45/A. § (2) bekezdése alapján az illeték alapjára a 39-41. §-ban foglaltakat, az illeték mértékére a 42. §-ban foglaltakat kell alkalmazni a marasztalási perben, valamint akkor, ha az eljárás tárgya adó-, illeték-, adójellegű kötelezettséggel, társadalombiztosítási járulék- vagy vámkötelezettséggel, versenyfelügyeleti ügygel, sajtótermékkel és a panaszügyek kivételével médiaszolgáltatással, továbbá elektronikus hírközléssel vagy közbeszerzéssel kapcsolatos.
- 103) Az Itv. 62. § (1) bekezdés h) pontja alapján a közigazgatási bírósági eljárásban a felet illetékfeljegyzési jog illeti meg. Az Itv. 59. § (1) bekezdése szerint az, akit tárgyi illetékfeljegyzési jog illet meg, mentesül az illeték előzetes megfizetése alól. Ilyen esetben az fizeti az illetéket, akit a bíróság erre kötelez.

Budapest, 2025. augusztus 5.

dr. Pánczél Márk
versenytanácsstag

dr. Kőhalmi Attila
előadó versenytanácsstag

Váczi Nóra
versenytanácsstag